

Óli Jacobsen
olijacobsen@olivant.fo

Andrass Samuelson talaði eisini á grøvini.

Eftirmælið hjá Tingakrossi:

Mikukvøldið frættist úr Keyppmannahavn, at Oliver Effersøe, landstingsmaður var deyður. Hann hevði verið sjúkur leingi og seinasta árið kom hann mestsum einki á ríkisdagin.

Í føroyskum politikki, sum eini 30 ár hevur verið merktur av honum, var hann langt síðan bara eitt navn.

Tað var úti móti heysti 1905, at Dimmalætting skrivaði, at Oliver Effersøe var borin til ein hægri sess enn løgtingssess. Hann sat tá saman við Jóannesi Paturssoni sum løgtingsmaður fyri Suðuroynna, men var annars lítið gitin sum annað enn politimeistari á Tvøroyri.

Várið aftaná, í 1906, var fólkatingsval. Hann fekk tá ríkisdags-sessin við slíkt buldur og gný, sum eingin hevur minst í Føroyum fyrr.

Hann var annars vanur at herska og fáa tað fram, hann setti sær fyri í sínum dagliga gerningi.

Hesar gávur dugdi hann at nýta millum teir føroysku veljararnar. Hann hevði sett í seg at vinna ríkisdags-sessin, og hann vann hann. Hann hevði stórt álit á sær sjálvum, óivað væntaði hann at kunna gera stórverk sum fólkatingsmaður.

Tað stóð ikki um samband og sjálvstýri, tá hann bjóðaði seg fram. Nú var tað honum um at gera at koma í sessin, og hann kom.

Her skal ikki kannast um Oliver Effersøe man hava hildið seg vera á beinari leið, tá hann gjørdist sambandsmaður og helt fram við at vera tað. Avgjørt er, at henda politiska leiðin hevur verið honum eitt vónsvik. Tað mátti taka honum hart at síggja “sambandið” í afturgongd aftaná hansara óføra 25 ára strev fyri at halda tí uppi.

Hann kundi, um hann nakrantíð hevði trúð á sambandsins reina sigur í Føroyum, havt væntað, at sjálvstýrissrørslan fór at verða køvd longu við tey fyrstu valini aftaná 1900. Men hvat hendi? Meðan Effersøe í 1906 hevði 70% av Føroya veljarum við sær, fall hann sum føroyskur ríkisdagsmaður fyri fáum árum síðani og átti ongan álitismann at styðja seg til val til løgtingsmann í 1932.

Tað mátti verið tungt hjá manni-num at uppliva hetta aftaná eitt meira enn 25 ára stríð. Tungt á gamalsaldri at hava upplivað sítt egna politiska fall og ikki minni tungt at vita sær, at hansara egnu menn nú noyddust at fara undir tað tilboðið, sum hann til æviligar tíðir við so stórum veldi helt seg hava dripið í 1906.

Nú fekk hann at kenna, at skeivt var stýrt. Og tað hevur sviðið til Føroyar og føroyingar. Í 1906 var okkum í boði í bestu vinavoldum frá danskinum at samráðast við teir

Danski forsætisráðharrin Stauning helt, at Oliver Effersøe var “en nobel Mand.”

um Føroya frama í komandi árum. Hvør hugsandi maður má bera sorg um at føroyingar skuldu fáast til at spilla hesi góðu boð og spilla tey so, at bragðið ikki verður afturbøtt í mannaminni.

Eingin mann hava havt tyngri stríð av úrslitinum frá 1906 enn maðurin sjálvur. Tað er gjørt sum gjørt er. Hann fekk roynt seg, nú hevur hann fingið frið.

....

Úr Keyppmannahavn varð fjarritað mánadagin: Effersøe fór til gravar í dag. A. Samuelson segði á grøvini, at hann vildi ganga í hansara politisku fótaspor “saa længe Forudsætningerne er tilstede.” Hann lítur ikki ov nógv á sambandið!

Gjørdist Oliver ov sambandskur

Júst hetta seinasta er rættiliga áhugavert. Tingakrossur heldur, at Andrass var ikki fremmandur

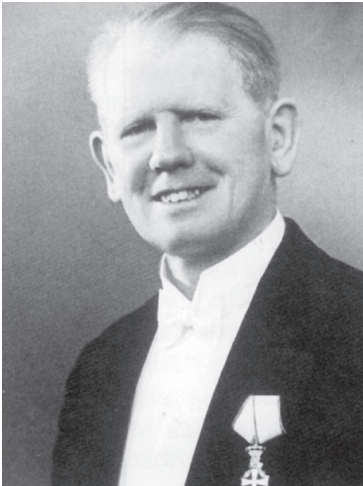
Svenning Rytter, fyrrverandi amtmaður í Føroyum, var við til at bera Oliver Effersøe til gravar

fyri tí tanka, at eina ferð mátti Sambandsflokkurin koma at geva seg í sjálvstýrisspurninginum. Hetta fór eisini at gangast soleiðis. Bert 15 ár seinni gjørdist Andrass Samuelson okkara fyrsti lögmaður við einum sjálvstýri, sum var nógv meira umfatandi enn tað Oliver Effersøe bardist ímóti í 1906. Og so ikki at tala um Sambandsflokkin í dag við hansara yvirtøkum. Oliver hevði vent sær í grøvini!

Mindestenen over Landstingsmand Effersøe

Árið eftir, at Oliver doyði fekk hann stein settan á grøvina. Í hesum sambandi var eitt hátíðarhald, sum Dimmalætting greiðir frá:

Den 8. Marts 1934 blev der paa Landstingsmand Oliver Effersøes Grav paa Ordrup Kirkegaard afdækket en Mindesten i overværelsen af en del af Afdødes Slægt og Venner. Ved denne Lejlighed blev der udtalt nogle Mindeord af Landstingsmandens

Oluf Skaalum, fyrrverandi blaðstjóri á Dimmalætting, helt seinastu minningarrøðuna um Oliver Effersøe

Tingakrossur helt, at Oliver Effersøe var meira sambandskur enn sjálvur Andrass Samuelson. Her er Andrass í Grønlandi á grøvini hjá systkinabarni Oliver, Poul Müller, kolonistjóra

Enke, fru Selma Effersøe, og Første-lærer Oluf Skaalum, Hareskov.

Fru Effersøes Tale var personlig præget, og hun udtalte henvendt til Datteren Signhild:

I dag for et Aar siden mistede Du din kære Fader, og hans Minde maa du altid holde i Ære. Det var ikke alene over for dig, at Fader var god og kærlig. Det var ogsaa imod din Broder Gudmund, som nu hviler ved Siden af Fader, og mod din Søster Sigrid, som opholder sig saa mange Mil herfra (i San Francisco i USA), men som er hos dig i Tankerne.

Aarene gaar, og Minderne vil blegne, men jeg har sat denne Sten paa Faders Grav som et varigt Minde om en kær og omsorgsfuld Mand og Fader. Jeg ved, at du lille Signhild vil værne om denne Sten og frede om den lille Plet, og jeg tror og haaber paa, at du altid vil holde i Ære det Navn, du bærer og aldrig glemme den Rod hvoraf du er rundet.

Æret være din Faders Minde.

Síðani hevði fyrstilærarin Skaalum ein røðu, sum man vera tað síðsta, sum alment er sagt um Oliver Effersøe. Hann segði:

Fæ dør,
Frænder dør
Ogsaa du skal Døden smage,
Eet ved jeg som aldrig dør
Dommen over hver en Død

Saadan kvad de gamle, og vi maa sande, at Ordene gælder endnu. Oliver Effersøe har faaet sin Dom her mellem de Mennesker hvor han virkede. Dommen er hans Eftermæle.

Som et Tegn paa dette Eftermæle, der ikke dør, har hans

Hustru rejst denne Sten paa hans Grav. Stenen er symbolet paa det uforgængelige.

Spørger man saa: Hvordan lød hans Eftermæle? Da maa Svaret blive: Det var enstonende fra alle Munde. Han var Færøerne og han var Danmark en god Søn.

Trúfastur altíð var maður,
Vildi ei bróta sítt orð.

Vi, der var hans Venner og gemmer de mange og intimeste Minder om ham i vore Hjerter og i vore Tanker, vi ved, at han var os altid trofast, og at altid kunde stole paa ham. Han var fast og stærk som Klippen, her er rejst paa hans Grav.

Og naar alle de mange deroppe paa de smaa Atlantsøer, som han viede alt sit Virke, og som han nærrede en brændende Kærlighed til, de vidste og de følte, at Oliver Effersøe kunde de trygt stole paa, og at han altid var rede til at yde dem den Bistand, der kunde Skaffes. Han var ogsaa her fast som Klippen.

Og hernede hvor han fik sin Grav, havde han mange Venner. Her i Danmark følte alle, at Oliver Effersøe kunde man trygt stole paa i den Gerning han ydede uden Svig.

Verk hans vil tí standa eins og steinur hesin gjøgnum øldir."

Síðan varð steinurin eftir umbøn av frú Effersøe avdúkaður av Skaalum og Andrass Samuelson.

Í komandi og seinasta parti verður millum annað komið aftur til søguna um Kammu Effersøe Kryssing, sum fekk tept kong Kristian